

Borisa Jesiha, dobitnika premije za figuraciju, istraživački napor za jednom određenom simbiozom hiperrealizma i konceptualizma stavlja u poseban položaj „na frontu ideja” u okviru aktualnih likovnih tokova.

Na kraju, treba dodati da je ova manifestacija imala i gostujuću selekciju tridesetak umjetnika iz inostranstva, te je time dobijena

izvjesna mogućnost da se napravi usporedba između gostiju i nas. Uspoređujući, moglo bi se konstatovati da je trenutna kriza svjetske umjetnosti (bez obzira na prisutnost djela Alešinskog, Zao-Vukija, Pinjona, Rebejrola i drugih) prilično ozbiljna i da joj, recimo to otvoreno, svjetle trenutke čine tamo prisutni Jugosloveni koji su nastupili u sekciji gostiju.

Skoplje

Dušan Perčinkov

Sonja Abadžieva Dimitrova

Sigurnošću kojom je Dušan Perčinkov (1939, Skoplje) samostalno zakoračio u likovnom prostoru Makedonije, nagoveštava dolazak „novog” tipa slikara — beskompromisnu umetničku individu, koja bez sentimentalnosti i kolebanja, ima hrabrost da zaboravi pouke tradicije i Balkana i da konačno izide iz taloga provincijske misli i konzervativizma. On suštinski menja način opservacije i transkripcije informacija, koje ga uzbuđuju i kao slikara i kao čoveka.

Perčinkov je postao jedan od najautentičnijih savremenih slikara u Makedoniji, pozivajući se, pre svega, na klasične istine u umetnosti: ravnoteži, redu, pregnantnosti, harmoniji, tehničkom savršenstvu... Respektujući ih, bez ikakve rezerve, ali i koregujući ih savremenim kriterijumima, on je relativno brzo izgradio jednu visoku likovnu kulturu. Decidno opredelivši se za likovno-estetski ideal, oslobođen literarnog konteksta, Perčinkov vrlo uspešno pokušava da promeni odnos prema umetničkim fenomenima uopšte. Njegova samostalna izložba u Muzeju savremene umetnosti u Skoplju (3. XI—10. XII 1975), donosi nam nove informacije o stvaralačkom radu umetnika. Privid nas upućuje na novu likovnu sintaksu. Međutim, stvari stoje drugačije: idejno filozofske strukture su sasvim pažljivo modifikovane. Čini se, da je umetnik shvatio, da njegov hladan kolorit i stroga geometrijska i apstraktna kompozicija, nisu u sasvim adekvatnom odnosu sa fovistički obojenom Makedonijom i sa ekspresionističkim temperamentom njenog čoveka. Dokaze za ova nova sagledavanja nalazimo i u daljem razvoju čistih boja i kompleksnosti arhitekture kompozicije. Umetnika stimulišu kvalifikativni imantentni organskoj prirodi. Još uvek oblikuje neznačajne stvari

„sentimentalnom privezanošću prema motivu” kako kaže sam umetnik), investirajući pritom više emocija, ljudske topline i iskrenosti. Te banalne, obične stvari (trava, drveće, polja, cvetne laticice, morske obale, talasi, stogovi sena ili peska...), alternira sa slikom predgrađa. U ciklusu motiva iz predgrađa sadržana su najzbudljivija platna na ovoj izložbi. Otvorenim afinitetom i sa nostalgijom saopštava poeziju, šarmantnu toplinu i intimnost prigradskih krajolika, kao slikar gradske sredine, ugušene smogom, galamom i duševnim nemirom. Psihička stanja provocirana višesložnim nadražajima urbane okoline, sadržani su implicitno u epidermi opšte atmosfere slike i eksplicitno u likovnim morfemima. Specifični sistem umetničke stenografije stvarnosti sasvim je blizak vizuelno postojećim i time olakšava tumačenje njegovih unutarnjih, misa onih struktura. Slike nas upućuju i na neka nastojanja u konceptualnoj „estetici” i pop-artu. Međutim, u procesu takvog prosedeja, oblik-znak se ni u kom slučaju ne usmerava ka depersonalizaciji i ukidanju samog pojma. Naprotiv, interferencijom različitih celina jednovalentnih znakova, jača samostalna vrednost prezentiranih objekata, situacija, prostora i vremena. Integralnost kretanja (idejna, estetska, emocionalna) unutar te složene kompozicije, još više dobija dinamični aspekt primenom neobično živom, tako reći, orijentalnom igrom boja (cinober, pomorandža, limun žuta, tirkizna i indigo plava, „otrovno” zelena...).

Sređujući utiske sa izložbe, nameće se konstatacija, da Perčinkov inkarnira duh današnjice, različitim aspektima visoko elaborirane estetske forme.

Nove Frangovski

Ljubica Damjanovska

Skoro jednu celu deceniju slikar Nove Frangovski prisutan je u likovnom životu Makedonije, pripadajući generaciji kaja u makedonsko slikarstvo unosi nove kreativne impulse preko savremenih stilskih opredeljenja imanentnim za probleme današnjice. Iz Beograda, gde je 1966. godine diplomirao na Akademiji likovnih umetnosti u klasi prof. Ljubice Sokić, Frangovski je poneo u sebi više iskustva beogradske likovne škole, nego ona svog profesora, kako bi ih povezao sa lokalnom obojenošću svog rodnog podneblja, sa nekim elementima nacionalnog i tradicije u početnim delima, ali u daljem razvoju sa duboko angažovanim pristupom ka likovnom transponovanju savremenih problema nove urbane sredine.

Njegovo se slikarstvo razvijalo kroz nekoliko faza: od ekspresivne figuracije, sa elementima nadrealizma, preko geometrijske apstrakcije do nekih odlika nove figuracije, sa očiglednim nastojanjem za pronalaženje svog vlastitog likovnog rukopisa.

Najnovija dela Noveta Frangovskog prezentovana na samostalnoj izložbi u Muzeju savremene umetnosti u Skoplju rezultat su nekoliko godišnjeg stvaralačkog delovanja autora (1971—1975). Ona

ukazuju na jedan logičan i kontinuirani razvitak slikarskog postupka i likovne poruke umetnika.

Kompozicija u najnovijim slikama Frangovskog je pročišćena redukcijom detalja u odnosu na raniju fazu, racionalno osmišljena i dvodimenzionalno tretirana, rešena njenom podelom na veći broj zatvorenih, geometrizovanih urbanih prostora u kojima egzistiraju njegovi junaci. Crtež je siguran, a stilska usmerenost autora oscilira između geometrijske apstrakcije i nove figuracije, korišćenjem iskustava i jedne i druge. U celini dobija se utisak uspešne likovne transkripcije impresivnih sekvenci i fragmenata iz života savremenog čoveka.

Napuštajući tradicionalnu tematiku, okrenut potpuno današnjici Frangovski se saživljuje sa savremenom problematikom i u svojim najnovijim slikarskim delima pravi analize psihičkih stanja savremenog čoveka.

Bezimeni junaci Frangovskog u svetu urbanizacije i tehnicizma su nemoćni, stisnuti i ograničeni između četiri zida, koje autor simbolično islikava kao kocke, pravougaonike, kvadrate, projek-